

a 779511

## **Persoalan dan Makna di Sebalik Pilihan Raya Kecil Permatang Pauh**

Oleh:

**Zulkanain Abdul Rahman, Mohammad Redzuan Othman,  
Amer Saifude Ghazali Shaharudin Badaruddin**

dan

**Md. Rozimi Md. Nasir**

(Kertaskerja dibentangkan dalam ***Seminar Politik Malaysia*** yang berlangsung pada 28-30 Oktober 2008 di Universiti Teknologi MARA, Cawangan Sabah)

Perpustakaan Universiti Malaya



A514661325



# PERSOALAN DAN MAKNA DI SEBALIK PILIHAN RAYA KECIL PERMATANG PAUH

Zulkanain Abdul Rahman  
Mohammad Redzuan Othman  
Amer Saifude Ghazali Shahrudin Badaruddin  
Md. Rozimi Md Nasir

## ABSTRAK

*Persoalan yang timbul daripada kemenangan besar yang dicapai oleh Anwar Ibrahim melalui PKR dalam pilihan raya kecil Permatang Pauh (P44) ialah, adakah kemenangan ini merupakan kesinambungan kepada kemerosotan yang dialami oleh Barisan Nasional sejak pilihan raya umum 8 Mac 2008 dan kemaraan parti pembangkang untuk mengambil alih pemerintahan negara. Pilihan raya kecil ini menyaksikan pertandingan tiga penjurur antara calon BN yang diwakili Datuk Arif Shah Omar Shah, PKR yang diwakili oleh Dato' Seri Anwar Ibrahim dan AKIM yang diwakili oleh Hanafi Mamat. Pilihan raya kecil Permatang Pauh merupakan pilihan kecil pertama yang diadakan selepas Pilihan raya Ke-12 dan menyaksikan Anwar Ibrahim kembali ke pentas politik perdana setelah sepuluh tahun dipecat dari jawatan kabinet dan disingkir dari UMNO. Pilihan raya kecil ini diadakan di tengah-tengah kemelut Anwar Ibrahim selaku pemimpin de facto PKR menghadapi kes mahkamah dan UMNO berhadapan dengan kemelut kepimpinan dalam menentukan masa depan parti. Keputusan pilihan raya kecil ini dianggap sebagai kayu ukur dalam mencorakkan perkembangan kedua-dua parti politik dan parti pembangkang yang lain sebelum pilihan raya ke-13. Kertas kerja ini akan membincangkan faktor-faktor yang menyumbangkan kepada kemenangan yang dicapai oleh PKR dan kelemahan di pihak BN sehingga membawa kepada keputusan pada 26 Ogos 2008 yang tidak berpihak kepada parti yang memerintah negara. Antara perkara yang akan dibincangkan termasuklah ketrampilan calon, isu kempen keberkesanan jentera pilihan raya, aspek keselamatan, penggunaan poster dan sebagainya. Kecenderungan pengundian juga akan dibincangkan bagi membandingkan keputusan mengikut umur dan saluran untuk menilai tahap sokongan yang diberikan kepada calon yang bertanding.*

## PENGENALAN

Pilihan raya kecil parlimen Permatang Pauh merupakan pilihan raya kecil yang pertama diadakan di Malaysia selepas Pilihan raya Umum ke-12 yang diadakan pada 8 Mac 2008. Pilihan raya ini diadakan berikutan perletakan jawatan Datuk Seri Wan Azizah Wan Ismail yang mewakili kawasan sejak tahun 1999. Beliau meletak jawatan pada 31 Julai 2008 bagi memberi laluan kepada suaminya Dato' Seri Anwar Ibrahim bertanding dan dilantik menjadi ahli dewan rakyat. Berikutan kekosongan ini Suruhanjaya Pilihan raya menetapkan tarikh penamaan calon pada 16 Ogos 2008 (Sabtu) dan tarikh mengundi pada 26 Ogos 2008 (Selasa).



Pada hari penamaan calon empat orang calon telah mengemukakan kertas percalonan masing-masing. Mereka ialah Datuk Arif Shah Omar Shah (BN), Dato' Seri Anwar Ibrahim (PKR), Haji Hanafi Mamat (AKIM) dan Dr. Mansor Othman (Bebas). Walau bagaimanapun, Dr. Mansor mengemukakan keputusannya menarik sebaik-baik sahaja kertas pencalonan calon-calon yang bertanding diterima. Tindakannya bertanding adalah sebagai langkah bersiap sedia jika pencalonan Dato' Seri Anwar Ibrahim ditolak.

## LATAR BELAKANG KAWASAN PARLIMEN PERMATANG PAUH

Kawasan Parlimen Permatang Pauh (P44) mempunyai seramai 58,459 pengundi berdaftar dan seramai 490 pengundi pos. Kawasan parlimen ini mempunyai tiga kawasan dewan undangan negeri (DUN) yang terdiri dari Seberang Jaya (N10) yang dimenangi BN, Permatang Pasir (N11) yang dimenangi PAS dan Penanti (N12) yang dimenangi PKR. Dari segi pecahan pengundi pula pengundi Melayu adalah seramai 67.60%, Cina 26.30%, India 5.70% dan lain-lain: 0.30%.

Secara umumnya, pengundi Melayu yang terdapat di kawasan parlimen Permatang Pauh terdiri daripada penanam padi, bekerja kilang, peniaga kecil dan kakitangan kerajaan. Disebabkan di kawasan ini terdapat kawasan penanaman padi yang agak luas dan wujudkan perkampungan tradisional, penduduk Permatang Pauh masih ketara mengekalkan nilai-nilai kekampungan dengan sikap kemelayuan yang terpuji.<sup>1</sup> Pengundi Cina pula terdiri daripada peniaga dan pekerja swasta, manakala pengundi India terdiri daripada pekerja swasta.

Kawasan parlimen Permatang Pauh ini dihubungkan dengan Lebuh raya Utara – Selatan dengan beberapa jalan susur keluar seperti Seberang Jaya, Sungai Dua, Kepala Batas dan sebagainya. Di dalam kawasan parlimen ini terdapat rangkaian jalan kampung yang menyeluruh, termasuklah di atas batas sawah padi. Keadaan ini menjadikan pengangkutan utama bagi kawasan ini selain kereta ialah dengan menggunakan motosikal.

Kawasan Parlimen Permatang Pauh bolehlah dianggap sebagai kawasan sudah membangun dengan prasarana yang boleh dikatakan lengkap. Lantaran itu, dalam pilihan raya kecil ini isu pembangunan bukanlah isu penting dalam kempen-kempen yang diadakan, walaupun terdapat pendekatan yang dilakukan oleh BN supaya Permatang Pauh mengakhiri “sumpah Sepuluh Tahun” terabai kerana berada di bawah pembangkang.<sup>2</sup> Secara perbandingan Seberang Jaya merupakan kawasan yang paling maju dengan wujudnya kawasan industri kecil, kawasan perumahan baru, institusi pengajian tinggi seperti UiTM, Institut Perguruan Tunku Bainun, Politeknik Seberang Jaya. Di sini juga terdapat bandar PERDA yang moden yang menempatkan pejabat kerajaan, kompleks perniagaan dan perumahan awam. Bagi kawasan parlimen Permatang Pauh hampir kesemua kemudahan asas seperti bekalan air, elektrik, masjid sekolah dan sebagainya boleh didapati dengan komposisi masyarakat yang miskin tegar tidak begitu ketara kelihatan.

Dari segi taburan pengundi kawasan Dewan Undangan Negeri Permatang Pasir dan Penanti boleh dianggap sebagai kawasan pengundi tradisional dengan majoriti besar adalah pengundi Melayu. Manakala bagi kawasan Dewan Undangan Negeri Seberang Jaya pula lebih merupakan kawasan campuran dengan jumlah pengundi Cina dan India secara relatifnya lebih ramai jika dibandingkan dengan Dewan Undangan Negeri Permatang Pasir dan Penanti.



Para pengundi di Permatang Pauh bolehlah dianggap sebagai mereka yang mempunyai kesedaran dan celik politik yang tinggi. Ini dapat dilihat daripada jumlah keluar mengundi yang tinggi. Dalam Pilihan raya Umum Ke-12 jumlah yang keluar mengundi mencapai hampir 82 peratus, manakala dalam pilihan raya kecil 26 Ogos yang lalu sejumlah 81.1 peratus telah keluar mengundi. Peratus ini jauh lebih tinggi jika dibanding dengan kadar keluar mengundi peringkat kebangsaan dalam PRU ke-12 yang berjumlah 73.2 peratus. Selain mempunyai kesedaran politik yang tinggi, penduduk Permatang Pauh juga mempunyai toleransi politik yang tinggi.<sup>3</sup> Kewujudan markas PKR dan PAS dengan bilikan gerakan UMNO yang terletak tidak jauh antara satu sama lain bukan suatu yang asing. Para penduduk di sini juga memperlihatkan keterbukaan menerima kedatangan orang luar, kerana sepanjang tempoh berkempen tiada keadaan yang tidak dingini yang berlaku kecuali insiden-insiden yang sengaja digembar-gembur oleh media yang dijadikan alat kempen bagi memburukkan parti pembangkang oleh Barisan Nasional.<sup>4</sup>

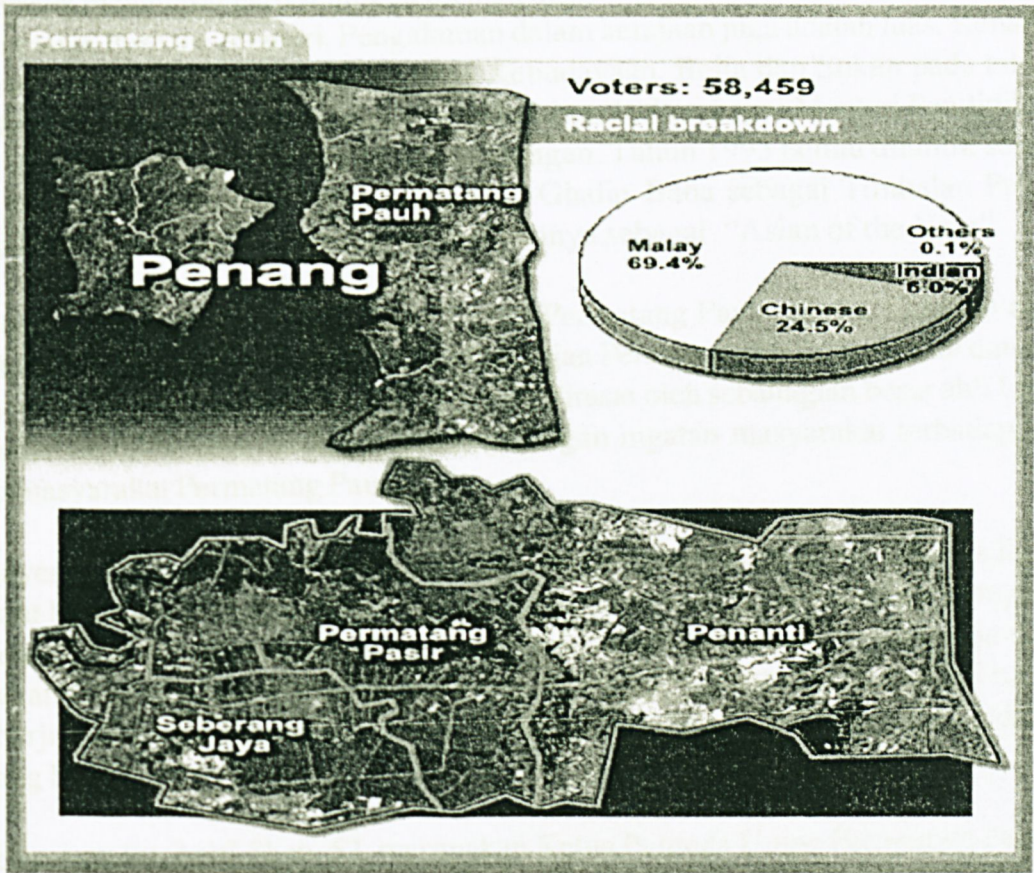
Kawasan Parlimen Permatang Pauh pertama kalinya dimenangi oleh Anwar Ibrahim pada tahun 1982. Dalam pilihan raya yang disertai oleh Anwar setelah menyertai UMNO, beliau telah berjaya merampas kerusi parlimen ini daripada penyandanginya calon PAS, iaitu Haji Zabidi Ali. Dalam pilihan raya pertama yang disertai oleh Anwar di kawasan ini yang turut ditandingi oleh calon DAP, iaitu Tan Ah Huat, Anwar berjaya memperoleh undi sebanyak 18,849 dengan majoriti undi sebanyak 14,352. Dalam pilihan raya tahun 1986 Anwar ditentang oleh calon PAS Muhamad Sabu yang ketika itu masih dikenakan sekatan berpolitik selepas dibebaskan dari tahanan ISA. Dalam pilihan raya ini Anwar memperoleh 17,979 undi dengan majoriti 10,479 undi. Dalam pilihan raya 1990 Anwar berhadapan dengan calon PAS, iaitu Mahfuz Omar. Dalam pilihan raya ini Anwar mendapat sebanyak 27,793 undi dengan majoriti sebanyak 16,150 undi. Dalam pilihan raya 1995 Anwar ditentang oleh calon PAS, iaitu Mazani Abdullah dan calon DAP, iaitu Abdul Rahman Manap. Dalam pilihan raya ini Anwar mendapat 27,945 undi dengan majoriti sebanyak 23,515.

Berikutan pemecatan Anwar dari jawatan Timbalan Perdana Menteri, disingkir dari UMNO dan dipenjarakan pada tahun 1999 kawasan parlimen Permatang Pauh diwakili oleh isterinya Datuk Seri Wan Azizah Wan Ismail yang bertanding atas tiket Parti Keadilan Nasional (KeAdilan). Dalam pilihan raya ini Wan Azizah ditentang oleh calon Barisan Nasional, iaitu Dr. Ibrahim Saad yang pernah menjadi setiausaha politik Anwar. Dalam pilihan raya ini Wan Azizah berjaya mendapat sebanyak 23,820 undi dengan majoriti sebanyak 9,077 undi. Dalam pilihan raya tahun 2004 Wan Azizah ditentang oleh Pirdaus Ismail dari UMNO. Wan Azizah berjaya mempertahankan kerusi ini dengan mendapat 27,717 undi tetapi menang dengan majoriti tipis sebanyak 590 undi. Dalam pilihan raya 2008 Wan Azizah sekali lagi ditentang oleh Pirdaus Ismail. Kali ini Wan Azizah berjaya memperoleh sebanyak 30,348 undi dengan majoriti 13,398 undi.

Dengan kemenangan dalam pilihan raya 8 Mac 2008 bermakna Permatang Pauh telah dimenangi dan diwakili oleh Anwar dan Wan Azizah sebanyak tujuh kali. Ternyata sejak tahun 1982 sokongan yang diberikan oleh pengundi Permatang Pauh kepada Anwar amat padu. Ketika sebahagian besar kerusi yang dikuasai PKR dan PAS berjaya dikuasai UMNO dalam pilihan raya 2004, namun Permatang Pauh berjaya terus di tangan PKR. Dalam konteks ini bagi penyokong Anwar di Permatang Pauh merasa yakin bahawa mereka mempunyai resipi tersendiri bagi memastikan kawasan parlimen ini terus diwakili oleh Anwar. Walaupun begitu, dalam menghadapi pilihan raya kecil 26 Ogos, Anwar menghormati peranan penyokongnya di Permatang Pauh dan peranan yang telah mereka mainkan bagi memastikan beliau terus dipilih mewakili mereka. Atas asas inilah di samping mengalu-



alukan kesediaan penyokong PKR turun membantunya dalam pilihan raya kecil, beliau turut mengingatkan sukarelawan parti yang ghairah menyokong beliau dengan pesanan, “Kebanggaan orang Permatang Pauh bukan kepalang. Satu-satunya kerusi yang tidak pernah kalah. Maka jangan berlebihan ingin mengajar mereka strategi untuk memenangi pilihanraya.”<sup>5</sup>



Rajah 1: Parlimen Permatang Pauh 26 Ogos 2008

ROFAIL CALON YANG BERTANDING

penampilan ketiga-tiga calon dalam pilihan raya kecil ini bukan sahaja mempunyai penampilan yang berbeza, tetapi juga arah tujuan yang berlainan dalam kempen pilihan raya. Umpamanya calon berkarisma yang cuba mengejar kepimpinan negara menampilkan Datuk Seri Anwar Ibrahim dari PKR, seterusnya calon yang ditampilkan dengan strategi mengurangkan majoriti sebelumnya iaitu Datuk Arif Shah dari UMNO/BN dan calon yang mengambil peluang untuk mempromosikan kumpulan iaitu Haji Hanafi Mamat dari AKIM

Dato' Seri Anwar Ibrahim dilahirkan pada 10 Ogos 1947 di Cherok Tok Kun, Bukit Mertajam, Pulau Pinang. Sepanjang tahun 1968 – 1971 ketika di alam pembelajaran beliau menjadi Presiden Persatuan Kebangsaan Pellagra Islam Malaysia (PKPIM). Anwar Ibrahim mempunyai pengalaman luas dalam politik. Penglibatan beliau dalam politik telah bermula sejak zaman masih remaja dan bakat muda beliau lebih menonjol semasa menjadi penghuni Universiti Malaya. Pada tahun 1974, sewaktu memimpin ABIM, beliau telah melancarkan demonstrasi besar-besaran apabila ada



laporan media yang menyatakan, penduduk Baling, Kedah mati kerana kelaparan. Hasilnya beliau telah ditahan di bawah Akta Keselamatan Dalam Negeri (ISA) selama 22 bulan.

Beliau menyertai Umno pada tahun 1981 ketika era Dr. Mahathir menjadi Perdana Menteri Malaysia. Jawatan pertama di dalam UMNO ialah Ketua Pemuda. Dalam tempoh masa 17 tahun, Anwar berjaya menguasai parti sehingga mencapai jawatan Timbalan Presiden sekali gus menduduki kerusi Timbalan Perdana Menteri. Pengalaman dalam kerajaan juga adalah luas. Kenaikan politiknya agak cepat dengan dilantik sebagai Menteri Kebudayaan, Belia dan Sukan pada tahun 1983. Pada tahun 1984 menjadi Menteri Pertanian dan pada tahun 1986 sebagai Menteri Pendidikan. Pada tahun 1991 beliau mengetuai pula Kementerian Kewangan. Tahun 1993 beliau dilantik sebagai Timbalan Perdana Menteri apabila berjaya mengalahkan Ghafar Baba sebagai Timbalan Presiden UMNO. Pada tahun 1998 majalah Newsweek meletakkannya sebagai "Asian of the Year"

Beliau telah memimpin UMNO Bahagian Permatang Pauh selama 17 tahun dan kepimpinan Anwar Ibrahim sendiri diakui oleh UMNO Bahagian Permatang Pauh. Sentuhan dan sumbangannya ketika memimpin UMNO Permatang Pauh masih dirasakan oleh sebahagian besar ahli UMNO. Masalah moral bukan satu isu yang besar berbanding dengan ingatan masyarakat terhadap sumbangannya terhadap masyarakat Permatang Pauh.<sup>6</sup>

Penyertaannya sebagai calon mendapat sokongan semua parti dalam Pakatan Rakyat. Isu moral bukan satu halangan hingga seorang wanita secara jelas menyatakan kepada perayu undi BN akan tetap memilih DSAI walau apa tuduhan yang dikenakan terhadapnya. Ada juga secara bersahaja menyatakan tidak ada manusia yang tidak pernah melakukan kesalahan. Situasi ini menampakkan betapa berjayanya DSAI menanamkan pengaruh beliau dalam kalangan masyarakat khususnya di Permatang Pauh.

Sementara itu, Ariff Shah, 52, merupakan Ketua Pemuda Umno Permatang Pauh ketika Anwar menerajui Umno bahagian. Terpilih sebagai ADUN Seberang Jaya pada pilihanraya umum 2004 mengalahkan calon PKR Dr Mansor Othman dengan majoriti 4,464 undi. Dalam tahun 2008, beliau berjaya mengekalkan kerusi DUN dengan menewaskan Ramli Bulat dengan majoriti 533 undi. Beliau merupakan calon popular di kalangan rakyat di Dun Seberang Jaya apabila berjaya mengekalkan dua penggal berturut-turut pada tahun 2004 dan 2008. Beliau menerima pendidikan awal di SRJK(C) Hun Lian, Taiping, Perak dan disusuli dengan sambungan sekolah rendah di SRJK(C) Chong Hwa Wei Sin, Kuala Terengganu. Beliau kemudiannya melanjutkan pelajaran ke SMJK(C) Chong Hwa Wei Sin, Kuala Terengganu dan diikuti dengan pengajian di Chong Hwa High School, Gombak, Kuala Lumpur

Ariff Shah adalah merupakan seorang anak Pulau Pinang tetapi oleh kerana bapa beliau juga merupakan seorang usahawan yang selalu bergerak dari satu negeri ke satu negeri yang lain, maka Arif Shah sewaktu persekolahannya turut mengikut bapanya dan mengikuti pengajiannya di beberapa Negeri di Semenanjung Malaysia.

Beliau berpeluang untuk memperolehi pengalaman dan kepakaran di dalam bidang-bidang seperti berikut : Industri Pembinaan & Pemajuan Hartanah melebihi 15 Tahun, Industri Pembuatan melebihi 10 Tahun, Industri Perkhidmatan melebihi 5 Tahun dan Industri Pengiklanan melebihi 3 Tahun.



Semasa waktu persekolahan lagi beliau telah dijinakkan di dalam arena politik dengan didedahkan ke majlis-majlis politik yang dihadiri oleh ibu dan abangnya yang sungguh giat dalam politik UMNO. Beliau telah menjadi ahli UMNO sebelum UMNO Baru diwujudkan. Secara rasmi beliau merupakan ahli UMNO semenjak 13hb Januari 1989 dengan nombor keahlian 00483844. Antara jawatan-jawatan politik yang disandang oleh beliau adalah ahli UMNO Cawangan Tuna tetapi bertukar menjadi Ahli UMNO Cawangan Sri Kalui, Ketua Pemuda UMNO Cawangan Sri Kalui, AJK beberapa Biro UMNO Bahagian Permatang Pauh, Pengerusi beberapa Biro UMNO Bahagian Permatang Pauh, Ketua Pemuda UMNO Bahagian Permatang Pauh, Bendahari Pemuda UMNO Negeri Pulau Pinang, AJK UMNO Bahagian Permatang Pauh, Naib Ketua UMNO Bahagian Permatang Pauh dan Ketua Penerangan UMNO Permatang Pauh

Sekarang beliau merupakan Ahli Dewan Undangan Negeri Pulau Pinang Kawasan Seberang Jaya (N10). Di samping bergiat aktif dalam arena politik beliau juga turut terlibat di dalam kegiatan-kegiatan NGO. Antara jawatan yang disandang ialah Pengerusi Majlis Perpaduan dan Kebajikan Rakyat Negeri Pulau Pinang, Timbalan Pengerusi PEMADAM Seberang Perai Tengah, Ahli Lembaga Pengarah Kooperasi Seberang Jaya Berhad, Penasihat Kelab Belia Tamil Permatang Pauh dan Penaung dan Penasihat kepada kepada banyak Pertubuhan NGO di Peringkat Negeri dan Pusat.

Untuk mencapai ke tahap cemerlang Pusat Khidmat YB Arif Shah telah diiktiraf dengan Persijilan ISO 9001 2000. Pusat Khidmat YB Arif Shah adalah di antara Pusat Khidmat yang paling aktif dengan berbagai kegiatan dan aktiviti dijalankan dari masa ke semasa.

Dalam pilihan raya Kecil Permatang Pauh ini beliau merupakan calon yang paling tepat untuk mewakili BN melalui rekod kesungguhan yang ditunjukkan ketika menangani masalah rakyat selaku ADUN Seberang Jaya. Pemilihannya selaku calon selain merupakan ADUN Seberang Jaya merupakan satu sejarah bagi UMNO Semenanjung. Agak jarang calon dipilih bagi mewakili dua kerusi DUN dan Parlimen. Ia juga menunjukkan keyakinan kepimpinan UMNO terhadap kemampuan dirinya

Seterusnya Haji Hanafi Mamat yang merupakan calon mewakili Angkatan Keadilan Insan Malaysia (AKIM). Pemilihannya adalah hasil persetujuan jawatankuasa pusat AKIM. Haji Hanafi juga merupakan Presiden AKIM. Penyertaannya dalam pilihanraya sebagai membawa moto AKIM untuk menyatu padukan ummah. Jentera pilihanraya AKIM hanya dibarisi oleh ahli keluarganya dan penyokong yang dibawa dari Kelantan. Beliau tidak dikenali oleh masyarakat setempat kerana bukan anak tempatan. Kempen-kempen tidak dijalankan sebagaimana yang dilakukan oleh dua parti politik lain yang bertanding. Parti AKIM sendiri tidak begitu dikenali sebagai sebuah parti politik. AKIM tidak mempunyai jentera parti di Permatang Pauh. Bilik gerakan adalah menumpang di tanah kerajaan. Malahan ketika temubual, beliau sendiri gagal membariskan Jawatankuasa AKIM di peringkat nasional. Kekalahannya adalah satu yang sudah dijangka.

## KELEMAHAN YANG MEMBAWA KEPADA KEKALAHAN

Dilema paling besar dihadapi oleh UMNO, khususnya oleh calon yang bertanding iaitu, Datuk Arif Shah Omar Shah dalam pilihan raya kecil Permatang Pauh ini ialah menggerakkan jentera pilihan raya dengan berkesan. Datuk Seri Najib Tun Razak selaku timbalan pengerusi Barisan Nasional telah dipertanggungjawabkan sebagai pengarah pilihan raya. Sejak penamaan calon hinggalah pada hari mengundi Najib boleh dikatakan “berkampung” di Permatang Pauh. Walaupun pemilihan Arif Shah sebagai calon memiliki beberapa kelebihan yang dijangka mampu memihak kepada BN, namun



dari segi struktur jentera di peringkat bahagian tidak banyak membantu beliau melicinkan perjalanan jentera pilihan raya. Ini disebabkan dalam setiap pilihan raya jentera parti di peringkat bahagian digerakan oleh ketua bahagian. Dalam konteks Permatang Pauh ketua bahagian dipegang oleh Datuk Jalil yang juga merupakan saingan kepada Datuk Arif Shah.

Senario yang wujud di Permatang Pauh ini menyebabkan jentera pilihan raya Barisan Nasional dalam pilihan raya kecil ini tidak begitu kemas dan tidak wujud koordinasi yang berkesan. Program ceramah tidak dirancang dengan baik dan ceramah pada setiap malam tidak dimaklumkan secara meluas sehingga bilik gerakan UMNO menghadapi kesukaran mendapat maklumat di mana Datuk Arif, mahun Datuk Najib berceramah. Ceramah yang dianjurkan oleh UMNO lebih menjurus kepada majlis memberi penjelasan dan menaikkan semangat mereka yang sudah menjadi penyokong UMNO. Ceramah umum yang bertujuan menarik pengundi “atas pagar” tidak begitu berkesan dan tidak diuruskan dengan baik.

Dalam pilihan raya kecil Permatang Pauh ini UMNO memfokuskan kempenya dengan menggunakan serangan peribadi ke atas Anwar. Bagi menjayakan pendekatan ini UMNO menggunakan sepenuhnya khidmat bekas rakan rapat Anwar seperti Ezam Mohd. Noor Lokman Noor Adam, Ruslan Kasim, Datuk Othman Abdul, Datuk Seri Ahmad Zahid Hamidi dan lain-lain yang pernah menjadi sekutu rapat Anwar untuk membongkar segala kelemahan Anwar. Antara bekas rakan rapat Anwar Ibrahim yang aktif berkempen di Permatang Pauh yang diharap mampu memberikan impak ialah Ezam Mohd Noor yang merupakan bekas Setiausaha Politik Anwar. Selain pernah menjadi setiausaha politiknya Ezam juga dianggap orang paling rapat dengan Anwar apabila pernah ditahan di bawah ISA dan dipenjarakan kerana menentang pemecatan beliau pada tahun 1998. Ezam menyatakan beliau berkorban segalanya demi memperjuangkan keadilan untuk Anwar. Ezam menegaskan bahawa beliau sanggup meninggalkan segalanya demi memperjuangkan nasib Anwar dan tindakan Ezam keluar PKR kerana tindakan Anwar yang dianggap pengkhianat bangsa. Dalam pilihan raya kecil ini Ezam menggunakan segala ruang yang ada untuk menjelaskan kepada pengundi mengapa Anwar perlu dinyah dari politik perdana negara.

Walaupun penglibatan Ezam dalam pilihan raya kecil di Permatang Pauh berjaya menimbulkan sensasi, namun keberkesanannya menarik pengundi Permatang Pauh tidak begitu menggalakkan. Para strategis Barisan Nasional ternyata gagal memahami cara berfikir pengundi Permatang Pauh yang jelas, walaupun tidak menyokong PKR, tetapi tidak reda anak tempatan mereka dicaci dan dihina. Sepanjang mewakili penduduk Permatang Pauh, Anwar telah banyak menabur budi yang tidak begitu mudah untuk dilupakan, walaupun kesetiaan padu sebahagian mereka kepada UMNO sukar untuk digugat.

Dalam pilihan raya kecil Permatang Pauh jelas sekali isu moral Anwar dijadikan bahan kempen kerana isu lain agak sukar memberi kesan lantaran kewibawaan yang dimiliki beliau. Konpirasi UMNO menggunakan isu ini amat ketara apabila Saiful Azlan Bukhari yang mendakwa diliwat Anwar mengangkat sumpah di Masjid Wilayah Persekutuan pada 15 Ogos 2008 pukul 6.25 petang. sehari sebelum penamaan calon.<sup>7</sup> Ketika waktu berkempen cakera padat yang memuatkan sumpah ini dicetak dan diedarkan dengan meluas untuk memenangi hati pengundi. Selain ini layar-layar besar bilik gerakan UMNO Permatang Pauh dan Pemuda UMNO Permatang Pauh mengulang tayang sepanjang malam upacara sumpah oleh Saiful Bukhari ini. Papan iklan yang memaparkan Saiful Azlan bersumpah juga di pasang di tempat-tempat strategik seperti di persimpangan jalan dan di bulatan di seluruh Permatang Pauh.



Walau bagaimanapun, isu yang dijangka mampu memberi keuntungan dalam pilihan raya kecil ini ternyata tidak memihak kepada UMNO. Pada malam 24 Ogos 2008, imam yang menyaksikan upacara angkat sumpah ini, iaitu Ramlang Poringi membuat kenyataan terbuka di Masjid PERDA. Dalam kenyataannya imam muda ini mengakui bahawa beliau bukan imam besar Masjid Wilayah Persekutuan sebagaimana yang didakwa dalam upacara sumpah. Sebaliknya, beliau telah dipaksa dan tidak tahu menahu tentang perancangan sumpah yang menjadikan beliau sebagai saksi. Kehadiran beliau sebenarnya untuk menikahkan sepasang pengantin, tetapi tiba-tiba diajak menjadi saksi. Beliau juga mendakwa bahawa Saiful melafazkan sumpahnya dengan membaca tulisan dalam bahasa Melayu sehingga berlakunya kesilapan apabila menggunakan kalimah lafaz sumpah dalam bahasa Arab. Jentera pilihan raya PKR dengan pantas dan efisien mengeksploitasi pengakuan Ramlang Porigi ini dengan menyediakan risalah dan mengedarkannya secara meluas. Perkembangan yang berlaku ini meletakkan UMNO dalam keadaan terdesak untuk bertindak balas kerana kesuntukan masa menghadapi hari pengundian.

Dalam pilihan raya ini juga UMNO menggunakan isu Anwar sebagai agen asing dan pro kepada Cina. Barisan kabinet yang dipanggil barisan kabinet "BABI" (Barisan Anwar Bin Ibrahim) diedarkan bagi mengurangkan simpati pengundi Permatang Pauh kepada Anwar. Kecenderungan Anwar menyokong cadangan yang dikemukakan oleh Menteri Besar Selangor, Tan Sri Khalid Ibrahim supaya 10 peratus kuota diberikan kepada bukan bumiputera untuk memasuki UiTM juga dimainkan bagi menunjukkan Anwar sedia mengorbankan kepentingan bangsa untuk tujuan politik. Pendekatan yang diambil oleh UMNO ini ternyata tidak begitu berkesan terutamanya kepada pengundi muda, dan malahan sebaliknya menyebabkan pengundi bukan Melayu meningkatkan sokongan mereka kepada Anwar. Dalam risalah bertajuk "Cili Api" yang diedarkan oleh UMNO mesej yang cuba disampaikan ialah Anwar pengkhianat bangsa. Anwar dipersalahkan kerana menyokong penghapusan DEB, berkawan baik dengan Yahudi dan Amerika Syarikat, kehilangan kuasa Melayu di Perak tindak tanduk Anwar bekerjasama dengan DAP dan PAS yang membawa kepada masa akan datang yang malap dan kelam.

Seperti dalam pilihan raya yang sebelumnya BN juga didapati menggunakan pendekatan yang sama seperti dalam pilihan raya sebelumnya. Ini termasuklah memberikan setiap cawangan sejumlah peruntukan bagi menyediakan bilik gerakan. Bilik gerakan gerakan UMNO ini dilengkapi dengan khemah, kerusi, carta organisasi dan disediakan dengan makanan dan minuman yang agak lumayan. Dalam usaha menarik pengundi datang ke bilik gerakan UMNO juga menggunakan taktik lama. Umpamanya di Bilik Gerakan Kampung Simpang Tiga, Kubang Ulu yang diletakkan di bawah pengawasan UMNO Kelantan didapati pendekatan yang dilakukan ialah dengan menyediakan persembahan dikir barat, cabutan bertuah dan persembahan oleh artis jemputan serta kumpulan kebudayaan.

Dalam pilihan raya kecil Pematang Pauh, BN menggunakan sepenuhnya TV3 dan media cetak miliknya seperti *Utusan Malaysia*, *Berita Harian* dan *Harian Metro* sebagai alat kempen dan menyebarkan propaganda. Secara relatifnya TV3 didapati amat berat sebelah dalam laporannya berkaitan dengan parti pembangkang jika dibandingkan dengan RTM.<sup>8</sup> Serangan besar-besaran media terhadap Parti Keadilan Nasional dan Anwar Ibrahim bermula sebaik-baik sahaja penamaan calon. Jambaran awal yang cuba diberikan oleh media ini ialah bahawa parti pembangkang ini ganas bagi menghilangkan keyakinan pengundi terhadap parti tersebut.



Renteten “keganasan” dalam pilihan raya kecil ini terus dimainkan oleh media massa pro UMNO bagi mendapat simpati rakyat Malaysia.<sup>9</sup> Disebabkan terdapat kekecohan yang membabitkan penyokong PKR, pilihan raya kecil Parlimen Permatang Pauh disifatkan antara yang terburuk di negara. Pendapat ini dikuatkan dengan berita pencerobohan yang dilakukan ke atas bilik gerakan UMNO dan penemuan botol air mineral 500 milimeter dibalut dengan kertas dan kelihatan seperti dinamit yang dikatakan mengandungi bahan mudah terbakar di khemah Bilik Gerakan Puteri UMNO, di Sungai Semambu, Kubang Semang.<sup>10</sup> Pemeriksaan yang dilakukan mendapati objek yang ditemui tidak berfungsi sebagai bahan letupan.<sup>11</sup>

Pada sebelah malamnya bagi mendramatikkan peristiwa TV3 menayangkan bagaimana Unit Pemusnah Bom PDRM menggunakan alat kawalan jauh bagi meletupkan objek yang ditemui. Walaupun penemuan sekadar botol dan risalah, namun Menteri Keselamatan Dalam Negeri melahirkan rasa kesal kerana penggunaan belerang sebagai bahan letupan untuk menakutkan penyokong parti. Datuk Seri Najib Razak selaku pengarah pilihan raya BN dalam ulasannya merujuk kepada peristiwa ini melabelkan parti pembangkang semakin terdesak dan sanggup melakukan apa saja untuk menakut-nakutkan penyokong dan jentera kempen Barisan Nasional.<sup>12</sup>

Dalam pilihan raya kecil Parlimen Permatang Pauh jentera UMNO ternyata tidak begitu terurus atau bersemangat. Puteri UMNO yang bergerak aktif dalam pilihan raya 2004 tidak begitu ketara menjalankan kempen secara berkesan. Dalam sejarah pilihan raya di Malaysia ini kali pertama UMNO dilihat sebagai “underdog”. Perkara ini turut diulas oleh Tun Mahathir dalam blognya ketika memberi komen tentang kekalahan yang dialami oleh BN dalam pilihan raya kecil ini:

Di dalam pilihanraya kecil Permatang Pauh, ahli UMNO dan BN tidak berani pakai baju dengan logo UMNO atau BN. Mereka tidak berani letak pelekat atau bendera parti di kereta mereka. Rapat umum mereka diceroboh ahli PKR yang memakai logo parti dan ahli BN dan UMNO duduk senyap seperti tikus bila belia PKR menjerit “bohong” semasa Dato Seri Najib berucap.<sup>13</sup>

Perkara yang amat jelas berlaku dalam pilihan raya kecil Permatang Pauh ialah keadaan yang sebaliknya berlaku dalam pilihan raya kecil yang pernah diadakan sebelum apabila BN seolah-olah berada di pihak yang berhadapan dengan pelbagai kelemahan dan kekurangan. Pengamatan yang dibuat oleh Himanshu Bhatt sehari selepas penamaan calon menunjukkan tanpa sokongan jentera kerajaan strategi BN mengalami kepincangan. Beliau menyatatakan jika sepuluh tahun dahulu pada pilihan raya tahun 1999, Presiden Parti Keadilan Nasional, Wan Azizah terpaksa berkempen hampir seluruh Permatang Pauh setiap malam, sedangkan Barisan Nasional yang menguasai kerajaan negeri menggunakan padang dan dewan bagi mengadakan kempen. Calon KeAdilan dan DAP terpaksa berkejar ke sana sini yang memenatkan bagi membolehkan sebanyak mungkin pertemuan diadakan dengan pengundi.<sup>14</sup>

Walau bagaimanapun, kini kedaannya sudah terbalik apabila malam Sabtu sebaik-baik sahaja selepas penamaan calon, Anwar Ibrahim menganjurkan ceramah umum yang dihadiri lebih 3,000 orang sedangkan lawannya Arif Shah Omar Shah pada malam itu tidak ditemui mengadakan ceramah atau bertemu dengan media. Para wartawan yang menghubungi pembantu Arif Shah pada waktu pagi hari berikutnya menyatakan bahawa calon mereka menemui kumpulan yang kecil sehingga memaksa wartawan ini berkeliaran mencarinya umpama “headles chickens” di Permatang Pauh yang luas.<sup>15</sup>



Dengan sokongan hangat yang diberikan tidak hairankan media menggambarkan keyakinan bahawa calon BN mampu memenangi kerusi parlimen Permatang Pauh. Tiga hari sebelum pengundi keluar mengundi Arif Shah digambar mempunyai peluang yang amat cerah untuk menang.<sup>16</sup> Kempen Anwar yang menekankan kepada laluannya ke Putrajaya menjadi momokan BN yang diumpamakan sebagai mimpi kosong. Keyakinan Anwar bahawa 31 ahli parlimen akan melompat parti dijawab oleh Dato' Seri Najib sebagai tidak mungkin berlaku kerana secara sinis beliau mengatakan dalam BN tiada "katak".<sup>17</sup>

## STRATEGI PKR MENCAPAI KEMENANGAN

Dalam menghadapi pilihan raya kecil Permatang Pauh, ketika BN tertumpu kepada isu berkisar kepada serangan peribadi ke atas Anwar, PKR pula konsisten dengan mesej yang disampaikan, iaitu menyeru supaya dilakukan perubahan, membebaskan negara daripada politik perkauman dan rasuah. Namun begitu, secara jelas setiap kempen yang dihadiri oleh Anwar Ibrahim berkisar kepada sekurang-kurangnya lima isu utama. Pertama Anwar menyatakan terima kasih yang tidak terhingga di atas sokongan masyarakat yang secara berterusan kepadanya sejak beliau dipecat dari jawatan timbalan perdana menteri pada 2 September 1998. Selain itu, ucapan terima kasih juga dipanjangkan kepada sokongan yang diberikan kepada isterinya sepanjang beliau merengkok dalam penjara.

Isu kedua yang ditimbulkan oleh Anwar ialah terima kasih di atas sokongan yang diberikan oleh rakan parti politik dalam Pakatan Rakyat iaitu DAP dan PAS yang memberikan sokongan tidak berbelah bagi kepada beliau bagi menerajui pakatan tersebut. Isu ketiga yang huraikan ialah perkara-perkara yang beliau perjuangkan bagi kesejahteraan rakyat. Dalam ceramah umum yang disampaikan juga Anwar turut menyingkap pengorbanan yang telah beliau lakukan bagi memperjuangkan kesejahteraan rakyat. Beliau akan menimbulkan tentang kesengsaraan yang terpaksa dilalui yang boleh beliau elakkan jika untuk tujuan kepentingan diri. Perkara akhir yang ditimbulkan ialah rayuan supaya beliau diberi peluang untuk memimpin, bukan sahaja di Permatang Pauh, tetapi juga negara.

Dalam manifesto pilihan raya yang diedarkan secara meluas Anwar Ibrahim dalam pilihan raya kecil Permatang Pauh berjanji melaksanakan beberapa agenda untuk mengubah hala tuju Malaysia. Janji beliau ini diberi nama "Harapan Baru Untuk Malaysia" mengandungi lima janji. Pertamanya beliau berjanji menjadikan Malaysia sebagai sebuah negara yang berkonsepkan Negara Madani. Konsep Negara Madani ini menegaskan kedaulatan perlembagaan, mengangkat institusi kehakiman dan nilai-nilai kemuliaan insan. Janji kedua beliau pula menyentuh mengenai aspek ekonomi. Yang menjanjikan beliau akan membawa ekonomi Malaysia setaraf dengan negara-negara maju yang memberi jaminan keadilan sosial untuk semua kaum tanpa ada yang dipinggirkan.

Untuk melaksanakan agenda ekonominya, Anwar telah mengeluarkan gagasan Agenda Ekonomi Malaysia sebagai landasan pelaksanaan ekonomi untuk rakyat Malaysia. Janji beliau ketiga menyentuh aspek pencegahan jenayah. Sebagai pelaksanaanya, Anwar berjanji untuk memastikan badan penguatkuasa seperti Polis bebas daripada sebarang pengaruh luar dan rasuah. Janji keempat Anwar menyentuh tentang taraf hidup masyarakat di mana beliau komited untuk mengurangkan kos beban hidup rakyat dengan menurunkan harga minyak, tol, barang keperluan harian dan memperjuangkan gaji minimum sebanyak RM 1,500. Janji kelima Anwar ialah menjanjikan pendidikan percuma untuk rakyat Malaysia dan bertekad untuk menaikkan mutu pembelajaran supaya setaraf dengan negara-negara maju.



Dalam risalah sebuah risalah yang disedarkan berjudul “Merdeka Dari Kesengsaraan Hidup”, Anwar berjanji beliau akan memperjuangkan Ketuanan Rakyat dan bukan ketuanan untuk ahli politik tertentu. Beliau berjanji untuk mempertahankan kedudukan agama Islam dan hak keistimewaan orang Melayu seperti yang termaktub dalam perlembagaan Malaysia tanpa menafikan hak-hak kaum lain. Selain itu juga, pakatan rakyat dilihat menggunakan perkataan “merdeka” sebagai gimik pakatan menjelang pilihan raya kecil Permatang Pauh dengan slogan “Memerdekakan Negara Dari Kezaliman dan Penindasan.” Bagi Anwar maksud kepada tema tersebut adalah memerdeka dan membebaskan pemikiran rakyat Malaysia daripada kongkongan dasar yang dibuat BN sejak 50 tahun lalu dan Permatang Pauh adalah medan untuk rakyat membuat pilihan bijak dalam pilihanraya ini.

Isu kenaikan harga minyak masih menjadi isu utama dalam pilihan raya kali ini. Kerajaan BN berjanji akan menurunkan harga minyak bagi mengurangkan beban rakyat. Hasilnya, salah satu usaha bagi memancing pengundi dalam pilihan raya kecil Permatang Pauh, Perdana Menteri Malaysia, Datuk Seri Abdullah Ahmad Badawi telah mengumumkan penurunan harga petrol sebanyak 15 sen berkuatkuasa tengah malam semalam sebagai satu langkah penurunan harga minyak dunia. Perkara ini dilihat merupakan satu tindakan pantas kerajaan di mana sebelum ini, kerajaan mengumumkan bahawa harga minyak hanya akan diturunkan selepas 1 September 2008. Keputusan Dato’ Seri Abdullah Ahmad Badawi, Perdana Menteri Malaysia untuk menaikkan harga minyak kepada RM 2.70 seliter telah mengundang banyak kemarahan rakyat Malaysia. Melihat situasi ini, Anwar telah berjanji untuk menurunkan harga minyak kepada RM 2.00 seliter jika beliau diberi peluang untuk memimpin Malaysia

Sepanjang tempoh kempen di Permatang Pauh rutin Anwar hampir sama, iaitu bertemu pengundi dan pekerja parti di sebelah pagi dan petang. Pendekatan ini adalah bagi menemui seberapa ramai pengundi di tempat-tempat awam dan kempen dari rumah ke rumah. Pada waktu Maghrib Anwar akan menunaikan solat maghrib diikuti dengan solat hajat. Dalam pilihan raya kecil parlimen Permatang Pauh ini penggunaan masjid dan surau secara bebas calon parti pembangkang jarang berlaku. Pada waktu subuh terdapat surau dan masjid yang membaca doa dengan menggunakan pembesar suara yang secara terang-terangan menyokong PKR. Keadaan ini berlaku dan memberi kelebihan kepada Anwar kerana kerajaan negeri Pulau Pinang dikuasai pembangkang.

Pada sebelah malam Anwar akan menyampaikan sekurang-kurangnya tiga ceramah umum bagi setiap malam. Ceramah yang disampaikan ini biasanya menyentuh isu nasional dan agenda perjuangannya. Dalam setiap ceramah umum ribuan akan turut serta sehingga menyebabkan berlaku kesesakan lalu lintas yang memaksa kereta diletakkan hingga beberapa kilometer dari tempat ceramah. Jumlah kehadiran yang besar ini adakala dipandang enteng oleh sesetengah pihak kerana mereka ini bukan pengundi tempatan, sebaliknya orang luar yang turut memeriahkan pilihan raya ini. Namun begitu, terdapat satu perkara yang unik dalam pilihan raya ini apabila medan khas disediakan untuk penunggang motosikal yang disediakan tempat letak khas yang dibantu oleh petugas pengawal lalu lintas. Kehadiran penunggang motosikal dengan jumlah yang besar menafikan andaian yang mengatakan ceramah Anwar yang dihadiri ribuan orang ini majoritinya orang luar. Ini disebabkan bagi penduduk Permatang Pauh keadaan geografi kawasan pilihan raya tersebut menjadikan motosikal sebagai pengangkutan utama, di samping kereta.

Pada permulaan kempen pilihan raya, kem Anwar kelihatan menghadapi kesulitan terhadap serangan peribadi bertubi-tubi yang dilakukan oleh media arus perdana. Anwar Ibrahim sendiri dalam kempen juga tidak menunjukkan minat untuk menjawab isu yang dianggap sengaja diwujudkan



bagi mencfemar peribadinya. Bagi Anwar tuduhan yang lemparkan ke atasnya adalah berniat jahat dan merupakan satu bentuk taktik yang digunakan oleh parti pemerintah bagi mengurangkan kepercayaan rakyat kepadanya dalam pilihan raya kecil yang diadakan.

Dalam pilihan raya kecil Permatang Pauh ternyata jentera propaganda PKR berfungsi dengan berkesan. Melalui terbitan akhbar berbentuk tabloid, "TERKINI" kenyataan Gus Dur yang menyokong Anwar dan menolak pertuduhan liwat. Kenyataan Sheikh Taha Jabir al-Awani bersumpah dengan Quran bukan sebahagian syariat Islam.<sup>18</sup> Anwar juga dilaporkan disokong oleh lebih 30 ulama dan sarjana, Antaranya termasuklah Yusuf Islam, Presiden ISNA Prof. Ingrid Mattson, Mufti Besar Bosnia Herzegovina Sheikh Mustafa Ceric dan Putera Ghazi bin Muhammad al-Talal penasihat raja Jordan. Sokongan yang diberikan oleh Gus Dur ternyata menimbulkan banyak kontroversi. Bekas presiden Indonesia dan pernah memimpin pertubuhan Nahdatul Ulama merupakan teman rapat Anwar. Beliau menyifatkan Anwar sebagai pejuang demokrasi di Asia Tenggara dan beliau dianggap mampu menggerakkan demokrasi Islam jika di pilih.<sup>19</sup> Walau bagaimanapun sokongan yang diberikan oleh Gus Dur kepada Anwar dianggap tidak relevan dalam konteks pilihan raya kecil parlimen Permatang Pauh kerana ulama yang tidak boleh melihat itu digambarkan sebagai, "seorang personaliti bercelaru dan tidak wibawa", pernah terlibat dengan skandal rasuah dan tidak lagi mendapat sokongan, termasuklah di negaranya sendiri, Indonesia.<sup>20</sup>

Dalam pilihan raya Permatang Pauh rasional SPR menetapkan hari mengundi pada hari Selasa dipertikaikan oleh PKR. Pada pandangan strategis PKR jumlah keluar mengundi yang tinggi adalah memihak kepadanya. BN pula berpendapat jumlah keluar mengundi yang lebih kecil daripada pilihanraya 8 Mac akan memberi kelebihan kepadanya dan mampu mengurangkan majoriti yang diperoleh oleh Anwar Ibrahim. Keadaan ini mendorong Lim Guan Eng selaku Ketua Menteri Pulau Pinang mengisytiharkan hari Selasa sebagai cuti umum. Langkah beliau tidak dipersetujui oleh TPM yang menganggapnya sebagai bermotifkan politik dan merugikan sektor perniagaan.<sup>21</sup> Selain TPM Presiden Cuepacs, Omar Osman berkata cuti umum akan menyebabkan produktiviti menurun. Presiden Persekutuan Majikan Malaysia (MEF) Shamsudin Bardan menyifatkan tindakan ini boleh menimbulkan kekeliruan di kalangan majikan dan pekerja.<sup>22</sup>

Ternyata keputusan yang diambil oleh kerajaan negeri Pulau Pinang mengisytiharkan hari Selasa, iaitu hari mengundi memberikan kelebihan kepada PKR. Pada waktu pagi dan tengahari ketika pekerja sektor swasta yang bekerja separuh hari belum keluar mengundi, kem PKR ternyata gusar sebagaimana yang digambarkan oleh salah seorang strategis PKR:

Tetapi ketika mata hari tegak di Penanti keyakinan Datuk Seri lelaki mula bergoncang. Ini hanya saya tahu kemudian. Tetapi saya sendiri, mengetuai ketumbukan sukarelawan Melaka di daerah mengundi Tanah Liat Mukim 9 dan Sungai Semambu, sesak nafas jam dua petang. Saya tidak tahu Azmin panik atau tidak. Tetapi bibir Dr. Mansor, strategos pilihanraya, toreh tak berdarah.<sup>23</sup>

Suasana panik yang terdapat dalam kem Anwar Ibrahim ini ada asasnyanya terdapat kelembapan jumlah mereka yang keluar mengundi pada waktu pagi dan ramai di kalangan mereka yang keluar ini merupakan mereka dari saluran satu dan dua. Pada jam 11 pagi 30.6 peratus atau 17,911 keluar mengundi. Pada pukul dua petang 48.44 peratus atau 28,317 keluar mengundi dan menjelang tiga petang 53.5 peratus daripada 58,459 pengundi yang keluar mengundi.<sup>24</sup>



Kejayaan yang dicapai oleh Anwar juga dibantu oleh jentera pilihan raya yang bersistem, teratur dan bersungguh-sungguh.<sup>25</sup> Joceline Tan dalam analisisnya tentang perjalanan jentera PKR beberapa hari sebelum pengundian menyatakan:

*In fact, the PKR campaign has been dazzling; to say at least – from their massive campaign material and machinery to the way they handle the media. They even provide a shuttle transport service for reporters to hop from one ceramah to another.*<sup>26</sup>

Poster Anwar telah ditampal sejak hari pertama selepas penamaan calon. Gambar Anwar dengan menggenggam lima jari, bersama-sama Wan Azizah dengan ceria dengan pelbagai warna diedarkan dalam perbagai saiz. Ini berbeza dengan poster BN yang menggabungkan warna biru dan putih.

Selain itu jentera pilihan raya PKR juga memastikan perjuangan parti sampai kepada pengundi. Untuk tujuan itu surat rayuan dihantar kepada pengundi merayu supaya menyokong calon PKR. Seharian sebelum hari mengundi Anwar sendiri menghantar SMS kepada semua guru di Permatang Pauh yang berjumlah lebih 600 orang sebagai rayuan supaya mengundi beliau..

## KEPUTUSAN PILIHAN RAYA DAN IMPLIKASINYA

Penganalisan keputusan pilihan raya dalam bahagian ini menggunakan pengiraan yang dibuat oleh parti-parti politik melalui saluran-saluran pengundian. Ia agak berbeza dengan keputusan yang dilaporkan dalam akhbar-akhbar harian. Walaubagaimanapun, pengiraan tersebut tidak memasukkan undi pos yang berjumlah 490.

Keputusan pilihan raya kecil ini memihak kepada PKR dan parti ini telah menang di kesemua 3 DUN (Jadual 1). Malah DUN Seberang Jaya yang dimenangi oleh UMNO dalam pilihan raya umum 8 Mac 2008 juga telah dikuasai oleh PKR. Secara moralnya, calon BN Arif Syah juga telah ditolak oleh pengundi dalam kawasan yang beliau wakili (beliau adalah wakil rakyat DUN Seberang Jaya setelah menang dalam pilihan raya umum 8 Mac 2008). Dan calon parti AKIM dilihat tidak begitu penting apabila hanya disokong oleh kurang daripada 0.5% pengundi.

Jadual 1: Profail Pengundian di Pilihan Raya Kecil Parlimen Permatang Pauh 26 Ogos 2008 (%) (Berdasarkan Keputusan yang Diperolehi Melalui Saluran Unit Peti Undi)

DUN	PKR	BN	AKIM	Sah	Rosak	Jumlah
Seberang Jaya	11084	6435	36	17555	142	17697
	(63.1)	(36.6)	(0.3)			
Permatang Pasir	12034	4381	26	16441	135	16576
	(73.2)	(26.6)	(0.2)			
Penanti	8054	4229	27	12310	96	12406
	(65.4)	(34.4)	(0.2)			
Jumlah	31172	15045	89	46306	373	46679
	(67.3)	(32.5)	(0.2)			



Anwar Ibrahim mendapat sokongan yang paling tinggi di DUN Permatang Pasir dan berjaya menguasai sekitar 73% sokongan. Sementara Arif Syah memperolehi sokongan yang paling besar di DUN Seberang Jaya dengan hanya menguasai sekitar 36% daripada jumlah sokongan. Agak menarik perhatian adalah bilangan undi rosak. Ia melebihi daripada bilangan undi rosak yang diperolehi dalam pilihan raya umum 8 Mac 2008 yang sebanyak 110. Berdasarkan pemerhatian dan temubual dengan pengundi-pengundi, aktivis parti serta calon sendiri, besar kemungkinan terdapat unsur sabotaj dalam pilihan raya ini walaupun tidak terlalu ketara. Dan ia berkemungkinan berlaku di kalangan pengundi dan penyokong BN. Di pihak PKR, penyelidikan di lapangan menunjukkan penyokong dan pengundi parti ini memberikan sokongan yang padu kepada Anwar Ibrahim. Ceramah-ceramah beliau mendapat sambutan yang begitu menggalakkan, pekerja dan aktivis parti menjalankan tugas dengan cemerlang, di samping faktor peribadi beliau yang telah berjasa kepada kawasan terbabit semenjak daripada tahun 1980-an. Agak berlainan dengan calon BN, Arif Syah. Hasil temuramah dengan beliau menunjukkan beliau tidak mendapat sokongan yang padu daripada penyokong dan pengundi BN. Beliau tidak mengetahui tentang jadual ceramah yang harus dihadiri, kawasan mana yang akan digempur serta isu-isu yang harus ditangani. Ini kerana pengurus kempen dan startegi pilihan raya bagi BN tidak pernah memaklumkan maklumat tersebut kepada beliau. Jentera-jentera pilihan raya BN peringkat tempatan juga tidak banyak membantu. Di Kubang Ulu, umpamanya, jentera BN daripada Kelantan menyatakan mereka tidak mendapat bantuan daripada jentera tempatan dan tidak dapat menjalankan kempen dengan menyeluruh. Jadi untuk menunjukkan mereka menjalankan tugas, jentera BN daripada Kelantan menganjurkan persembahan dikir barat dan pertandingan karaoke untuk penduduk setempat. Selain daripada itu, pemilihan Arif Syah sebagai calon juga tidak dapat diterima oleh semua penyokong BN. Terdapat beberapa nama yang dicadangkan dan antara yang paling berpotensi besar untuk menjadi calon adalah Datuk Abdul Jalil Abdul Majid. Namun demikian nama beliau tidak terpilih sedangkan beliau adalah ketua bahagian UMNO kawasan tersebut yang juga menjadi pengurus kempen dan startegi bagi pilihan raya kecil ini. Bantuan kewangan juga menimbulkan masalah kerana ia akan melalui ketua bahagian UMNO dan bukannya secara terus kepada calon. Rangkuman perkara ini berkemungkinan menjelaskan bilangan undi rosak yang agak tinggi.

## KESIMPULAN

Pilihan raya kecil Parlimen Permatang Pauh dilihat berjaya menarik perhatian pengundi di peringkat nasional termasuk Sabah dan Sarawak memandangkan kerajaan negeri Pulau Pinang kini dikuasai oleh Pakatan Pembangkang, bukannya Barisan Nasional, dan calon yang bertanding merupakan mantan Timbalan Perdana Menteri Malaysia pada satu ketika dahulu. Kemenangan Anwar Ibrahim mendapatkan kerusi Parlimen Permatang pauh akan membolehkan beliau bertapak semula dalam persada politik nasional setelah hampir sepuluh tahun menanti. Kehadirannya dalam Parlimen dan terus menjadi ketua pembangkang pula dilihat boleh memberi kekuatan kepada pakatan pembangkang itu sendiri. Tanpa menafikan adanya kengkangan tersendiri dalam membina kekuatan pakatan pembangkang di peringkat nasional, Anwar dikatakan boleh bertindak dan memainkan peranan sebagai faktor penyatu antara parti pembangkang di peringkat nasional, terutamanya dengan DAP dan PAS.



## NOTA AKHIR

- <sup>1</sup> Pengalaman penulis bersama-sama rakan penyelidik ketika berada di Permatang Pauh sepanjang tempoh berkempen ketika kawasan tersebut dibanjiri oleh ribuan petugas parti, peniaga makanan tidak mengambil kesempatan menaikkan harga makanan. Didapati harga makanan jauh lebih murah dari harga di Kuala Lumpur atau beberapa negeri yang secara relatif kurang maju jika dibandingkan dengan Pulau Pinang. Sebagai contoh yang lain seorang peniaga Char Keow Teow menyatakan, walaupun mengalami peningkatan pengunjung, namun tidak menaikkan harga. Lihat “Durian Runtuh Kebanyakan Peniaga Tidak Menang Tangan Melayan Pelanggan, *Harian Metro*, 24 Ogos 2008.
- <sup>2</sup> *Berita Harian*, 25 Ogos, 2008.
- <sup>3</sup> Pengalaman penulis bersama-sama pasukan penyelidik berada di Permatang Pauh sepanjang tempoh berkempen mendapati suasana aman dan terkawal. Walaupun kehadiran anggota keselamatan agak ramai, namun suasana di sini lebih bersifat pesata daripada kawasan yang tegang senagaimana yang digambarkan oleh media massa. Sepanjang tempoh berkempen, bermula dari selepas solat Isya hingga awal pagi Permatang Pauh sesak dengan penduduk dan penyokong parti yang datang dari luar. Penduduk Permatang Pauh tidak menunjukkan sikap negatif terhadap orang luar. Pengalan penulis dan rakan-rakan mendapati tidak ada masalah apabila di singgah di markas PKR atau PAS mahupun di bilik gerakan Barisan Nasional untuk mendapatkan maklumat atau meminta ditunjukkan arah bagi program anjuran parti politik yang bertanding.
- <sup>4</sup> Lihat umpamanya gambaran ganas penyokong PKR dikatakan membelasah Dua orang jurugambar termasuk seorang dari agensi berita asing dibelasah oleh sekumpulan penyokong parti PKR ketika membuat liputan. Jurugambar akhbar News Straits Times, Mohd Sairen Mohammad Nahfis, dan Halim Berbar, dari HBL Press News, teruk dipukul dan kamera mereka dirampas, *Mingguan Malaysia*, 17 Ogos 2008.
- <sup>5</sup> Lihat “Saya Akan Rindukan Kalian”, <http://www.khalidjaafar.org/> 7 Ogos 2008
- <sup>6</sup> Malah perasmian bangunan UMNO Bahagian Permatang Pauh masih mempunyai tanda tangan beliau ketika perasmian Bangunan tersebut.
- <sup>7</sup> Lihat umpamanya “Saiful bersumpah”, *Utusan Malaysia*, 16 Ogos 2008.
- <sup>8</sup> Dalam pilihan raya kecil parlimen Permatang Pauh, RTM dilihat tidaklah amat keterlaluan dalam laporannya tentang pilihan raya tersebut jika dibandingkan dengan TV3, walaupun masih mengutamakan berita mewakili kerajaan. Pendekatan RTM ini mempunyai hubungan yang erat dengan kenyataan yang dibuat oleh Menteri Penerangan, Datuk Ahmad Shabery Cheek yang menjanjikan liputan yang telus oleh RTM sepanjang pilihan raya kecil ini. Lihat “RTM janji liputan telus pilihanraya Permatang Pauh”, *Sinar Harian*, 8 Ogos 2008.
- <sup>9</sup> Lihat tulisan Badrila Jamlus, *Harian Metro*, 21 Ogos 2008.
- <sup>10</sup> Lihat *Berita Harian*, 25 Ogos 2008.
- <sup>11</sup> Lihat *Harian Metro*, 25 Ogos 2008.
- <sup>12</sup> Lihat *Berita Harian*, 25 Ogos 2008.
- <sup>13</sup> Lihat tulisan Dr. Mahathir Mohamad dalam blognya, <http://test.chedet.com/chedet/2008/09/why-dont-i-do-something.html#more>, “Kenapa saya tak buat Apa-apa”, 3 September 2008.
- <sup>14</sup> Himanshu Bhatt, “Now PKR Table on Barisan Nasional, *The Sun*, 18 Ogos 2008The
- <sup>15</sup> Himanshu Bhatt, “Now PKR Table on Barisan Nasional, *The Sun*, 18 Ogos 2008The
- <sup>16</sup> Lihat “36 Jam Sebagai Penentu”, *Harian Metro*, 24 Ogos 2008.
- <sup>17</sup> Lihat *Berita Harian*, 21 Ogos 2008.
- <sup>18</sup> Memandangkan isu liwat merupakan isu yang pasti dimainkan oleh BN dalam pilihan raya kecil Parlimen PermatangPauh, fatwa penuh Dr. Taha Jabir al-Ulwani tentang isu ini telah diterbitkan. Beliau juga turut melahirkan rasa kesal kerana tindak tanduk pemimpin Malaysia tidak jauh bezanya dengan perkara serupa yang berlaku di Iraq. Lihat, “Isu Fitnah Terhadap Anwar: Fatwa Dr. Taha Jabir al-Ulwani”, *Suara Keadilan*, 16-23 Julai 2008.
- <sup>19</sup> *The Star*, 19 Ogos 2008.
- <sup>20</sup> *Berita Harian*, 23 Ogos 2008.
- <sup>21</sup> *New Straits Times*, 25 Ogos 2008.
- <sup>22</sup> “Isytihar cuti merugikan”, *Berita Harian*, 25 Ogos 2008.
- <sup>23</sup> Lihat “Lagu Tan Ah Liat 1”, <http://www.khalidjaafar.org/>, 28 Ogos 2008.
- <sup>24</sup> 81.1% Keluar Mengundi”, *Suara Keadilan*, 27 Ogos – 3 September 2008.
- <sup>25</sup> Lihat kenyataan Datuk Haji Zainal Abidin Sakom, bekas ADUN Batang Kali ketika mengulas kemenangan yang dicapai oleh Datuk Seri Anwar Ibrahim, “Anwar Dijulang, Demokrasi Subur”, *Perdana*, 7 September 2008.
- <sup>26</sup> *Sunday Star*, 24 Ogos 2008.